

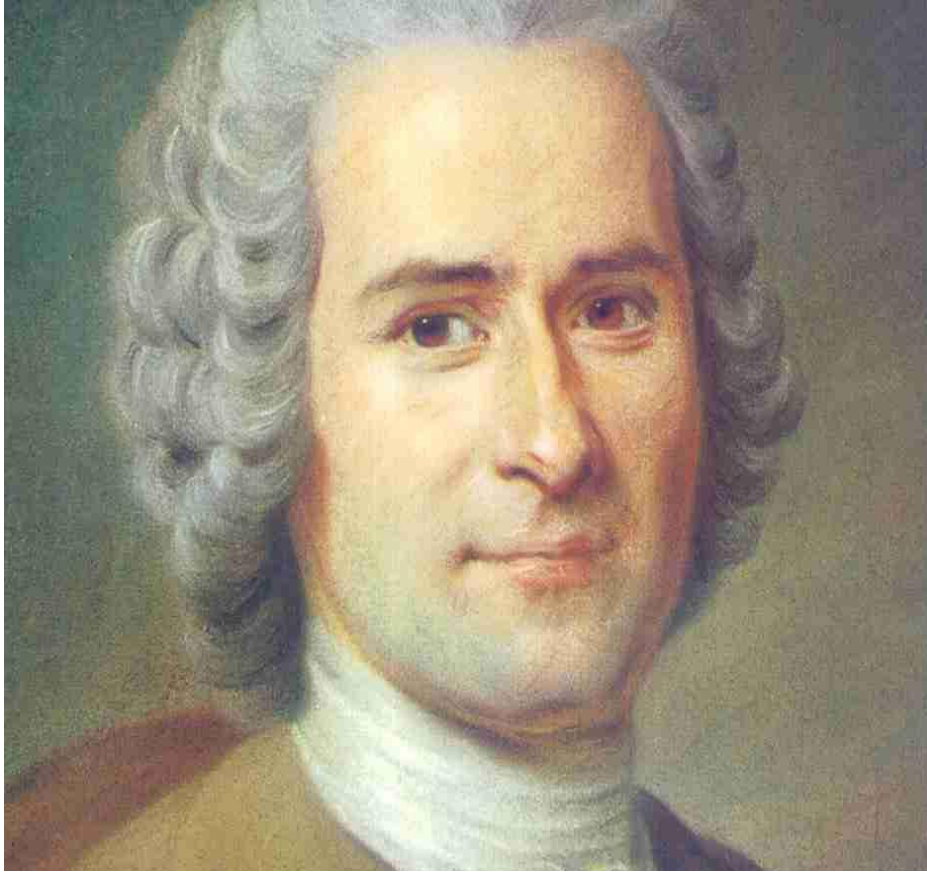
**Тема: “ Інформаційне
середовище університету
як об’єкт дослідження”**

Відмінною особливістю системи сучасного професійного навчання є наявність у системі домінуючого елемента – *інформаційного середовища*, що забезпечує активне використання інформаційних технологій у навчальному процесі.

Освітнє середовище є заключною формою в історичному ряді завершує історичний ряд форм організації навчання на інтегративній основі, вона вбирає в себе все найкраще, що було накопичено інноваційною педагогікою за минуле століття.

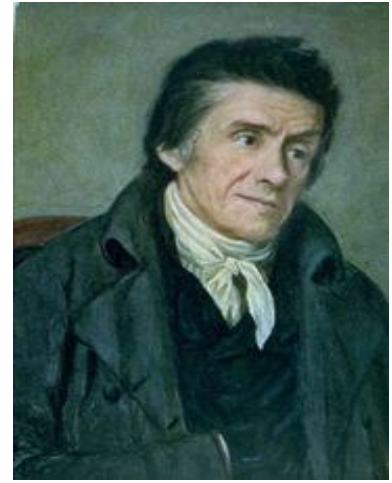

Перші згадки про необхідність створення універсального освітнього середовища можна знайти вже в педагогів-класиків.

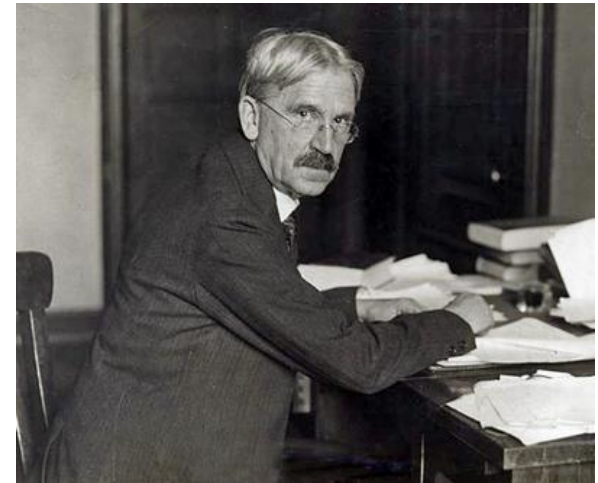

Уперше про нього з усією визначеністю заявляє Ж.-Ж. Руссо. Він розмірковує про необхідність пошуку "засобу, щоб зблизити всю масу уроків, розсіяних в стількох книгах, звести їх до однієї загальної мети, яку легко було б бачити, цікаво простежити ..."

Його думку розвиває Песталоцци, послідовно проводячи теорію про те, що зближення навчання та праці буде сприяти розвитку природного прагнення до діяльності, прагнення до творення.

Проблема поєднання трудової та навчальної діяльності отримує подальший розвиток у роботах Дж. Д'юї. Він долає деякий механістичний підхід Песталоцци до з'єднання праці та навчання й перетворює виробничу працю в головний інтеграційний фактор, провідний інтеграційний механізм, за допомогою якого проводиться систематична інтеграція різнопредметних знань навколо історично і соціально значущих виробничих проблем.

Після деякої перерви ідея єдиного освітнього середовища та міжпредметної інтеграції з новою силою відроджується в 50-х – 80-х рр. у формі міжпредметних зв'язків.

Спочатку до цієї проблеми підходили як до питання зміцнення зв'язків між предметними та професійно-технічними знаннями (П. Р. Атутов, С. Я. Батишев, О. Ф. Федоров, В. О. Кондаков, П. М. Новіков) потім як до завдання встановлення та розвитку змістовних, системних дидактичних зв'язків між навчальними дисциплінами (І. Д. Зверєв, В. Н. Максимова, М. М. Левіна, Н. О. Лошкарева, Н. О. Сорокін, Г. Ф. Федорець, П. Г. Кулагин).

Важливим моментом у розвитку інтегративних процесів в освіті стало введення в педагогіку на початку 80-х рр. поняття інтеграції та інтегрованого навчального курсу (І. Д. Зверєв, В. М. Максимова). У 80 – 90-і рр. поняття міжпредметних зв'язків поступово витісняється новим терміном – "інтегровані навчальні курси", який отримує концептуальне обґрунтування в роботах В. Т. Фоменка та його учнів.

- Саме поняття інформаційного середовища знаходиться в даний час у стадії визначення, існує багато різних точок зору на зв'язок цього поняття з терміном "освітній простір".
- На думку таких дослідників, як О. О. Ракітіна, В. Ю. Лискова, поняття "**простір**" та "**середовище**" є близькими, але не синонімічними.

Концепція інформаційного середовища вперше була запропонована І. К. Шалаєвим, який справедливо розглядав інформаційне середовище не тільки як провідник інформації, але і як активний початок, що впливає на її учасників.

У 1963 році І. К. Шалаєв запропонував семантичний підхід до феномену інформації та механізм визначення заходів семантичної інформації як заходи зміни тезауруса особистості під впливом що знаходить інформації. І. К. Шалаєв запропонував поняття інформаційні знання як:

- знання, накопичені в суспільстві;
- інформацію, доступну через інформаційне середовище;
- засоби передачі знань;
- засоби і кадри для обробки, зберігання, пошуку та передачі інформації.

Подальше вивчення інформаційного середовища відбувалося в різних аспектах, серед яких можна виділити три основних:

- ❑ Інформаційне середовище як діяльність – людина є учасником комунікаційного процесу, в центр ставиться її здатність представити особисті знання в тій формі, в якій вони можуть бути передані, і, сприйнявши інформацію ("чужі" знання), знову перетворити її в свої особисті знання.
- ❑ Інформаційне середовище як система історично створених форм комунікації.
- ❑ Інформаційне середовище як інформаційна інфраструктура, створена суспільством для здійснення комунікативної діяльності в масштабах, що відповідають рівню розвитку цього суспільства.

У формуванні інформаційного середовища навчальної діяльності беруть участь:

- ❑ викладач – визначає зміст програми курсу, вибір навчальної літератури, методи викладання, стиль спілкування;
- ❑ педагогічний колектив навчального закладу – встановлює загальні вимоги до студентів, які зберігають традиції даного навчального закладу, форму взаємин педагогічного та студентського колективів;
- ❑ держава як суспільний інститут – визначає матеріальне забезпечення освіти в цілому, соціальне замовлення на формування тієї чи іншої системи знань і поглядів.

Поняття "**освітнє середовище**" більш вузьке. Такі дослідники, як В. О. Козирєв, І. К. Шалаєв, О. О. Вірячи, визначають його як функціонування конкретного закладу освіти, конкретне середовище навчального закладу, що представляє собою сукупність:

- матеріальних чинників;
- просторово-предметних факторів;
- соціальних факторів;
- міжособистісних відносин.

Освітнє середовище – це якісно новий історичний та логічний рівень організації освіти, який зберігає спадкоємність як відносно інноваційних форм організації навчального процесу, таких, як трудовий заклад, міжпредметні зв'язки, інтегровані курси, так і відносно такої традиційної, класичної форми, як навчальний предмет.

Найбільшою популярністю останнім часом користується термін **"інформаційно-освітнє середовище"**, під яким розуміється системно-організована сукупність засобів передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного й організаційно-методичного забезпечення, орієнтована на задоволення освітніх потреб користувачів.

У поняття інформаційно-навчального середовища також включаються такі умови, що забезпечують навчання:

наявність системи засобів спілкування і загальнолюдською культурою, призначена для зберігання, структурування та подання накопчених знань, а також для передачі, переробки і збагачення їх.

наявність системи самостійних занять, пов'язаних з обробкою інформації;

наявність інтенсивних зв'язків між учасниками навчального процесу.

В інформаційно-навчальному середовищі можна

видалити п'ять блоків:

і цінностей педагогічної освіти, які можуть бути важливими для досягнення поставленої мети

необхідна інформація щодо можливих стратегій, форм і програм

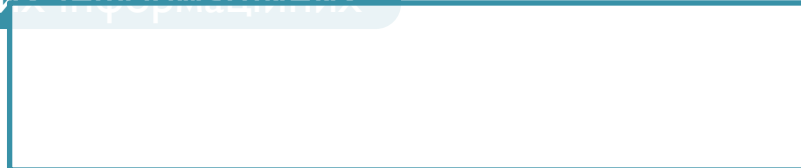
знань і вмінь студента, що становить основу його професійної діяльності, а також визначає властивості пізнавальної діяльності

комунікативний сукупність форм взаємодії між учасниками

інформаційно-навчальному середовищі (наприклад, використання нових інформаційних

Відповідно до функціональних призначень виділяють три типи інформаційно-освітніх середовищ:

- середовища, орієнтовані на надання знань;
- середовища, орієнтовані на самостійну діяльність з придбання знань;
- змішаний тип середовищ.

- ❑ Середовища першого типу можуть бути як "відкритими" (наприклад, програмні оболонки дозволяють викладачеві замінити зміст або внести нове), так і "закритими" (яскравим прикладом є комплексні інтелектуальні середовища).
- ❑ Зовнішні інформаційні ресурси (розподілені бази даних, віртуальні бібліотеки, електронні навчальні посібники тощо) можуть бути включені в процес навчання, але використовуються, як правило, в обмеженому контексті, як доповнення до змісту основного курсу.

Аналіз сучасних зарубіжних досліджень показує, що за останні роки зникають відмінності між цими типами середовищ і формуються середовища, які інтегрують обидва підходи, тобто середовище представляє собою джерело навчально-методичних знань у конкретній галузі знань і одночасно високоструктуроване середовище для організації різних форм самостійної пізнавальної діяльності.